

Művészet és emlékezet

Az Októberi emlékezés című tárlatról

Vigadó Galéria, X. 19. – 2017. I. 8.

LÓSKA LAJOS

Az idei kerek, 60. évforduló fokozottan ráirányítja a figyelmet az 1956-os forradalomra, a magyar népnek a kommunista diktatúra képviselőivel és a szovjet megszállókkal szembeni szabadságharcára. E jelentős eseményre a festők, a szobrászok, a grafikusok, az iparművészek, a fotográfusok az eseményekre emlékező alkotásokkal jelentkeztek szerte az országban. A képzőművészeti kiállítások közül most csak két egymást kiegészítőt említenék meg, a Magyar Nemzeti Múzeumban megrendezett, *A forradalom titkos művé-*

JUVIÁN GYÖRGY:
Budapest barikád, 2016,
olaj, vászon,
140x200 cm

fotó: Alapfy László

helyezhető. (Vajon ki vágta ki először a piros-fehér-zöld zászlóból a Rákosi-címet?) A lobogó a jelen tárlaton is gyakran feltűnik. Tipikus motívumok még a levert, átlukasztott, összetört vörös csillag, a fegyveres szabadságharcosok, a rommá lőtt házak, a golyónyomok, a Kossuth-címeres tankok.

Az anyag legtestesebb és talán legötletesebb részét a különböző ofszet- és szitanyomatok, elektrografikák, rajzok teszik ki. Közülük Molnár Kálmán láncból készült piros-fehér-zöld lyukas zászlóját ('56, 2016) azért emelem ki, mert a lánccal, a rabság szimbólumával sikerült új elemmel bővítenie a szokásos értelmezést. A mű így nemcsak a dicső októberi eseményekre, hanem az utána következő megtorlásra, a legvidámabb barakk létrehozóinak könyörtelenségére és cinizmusára is utal. Ugyancsak e témát dolgozta fel *Kecskés*

fotó: Alapfy László

HERENDI PÉTER:
Tisztelet a hősöknek, 2016,
giclée-nyomat, 70x70 cm

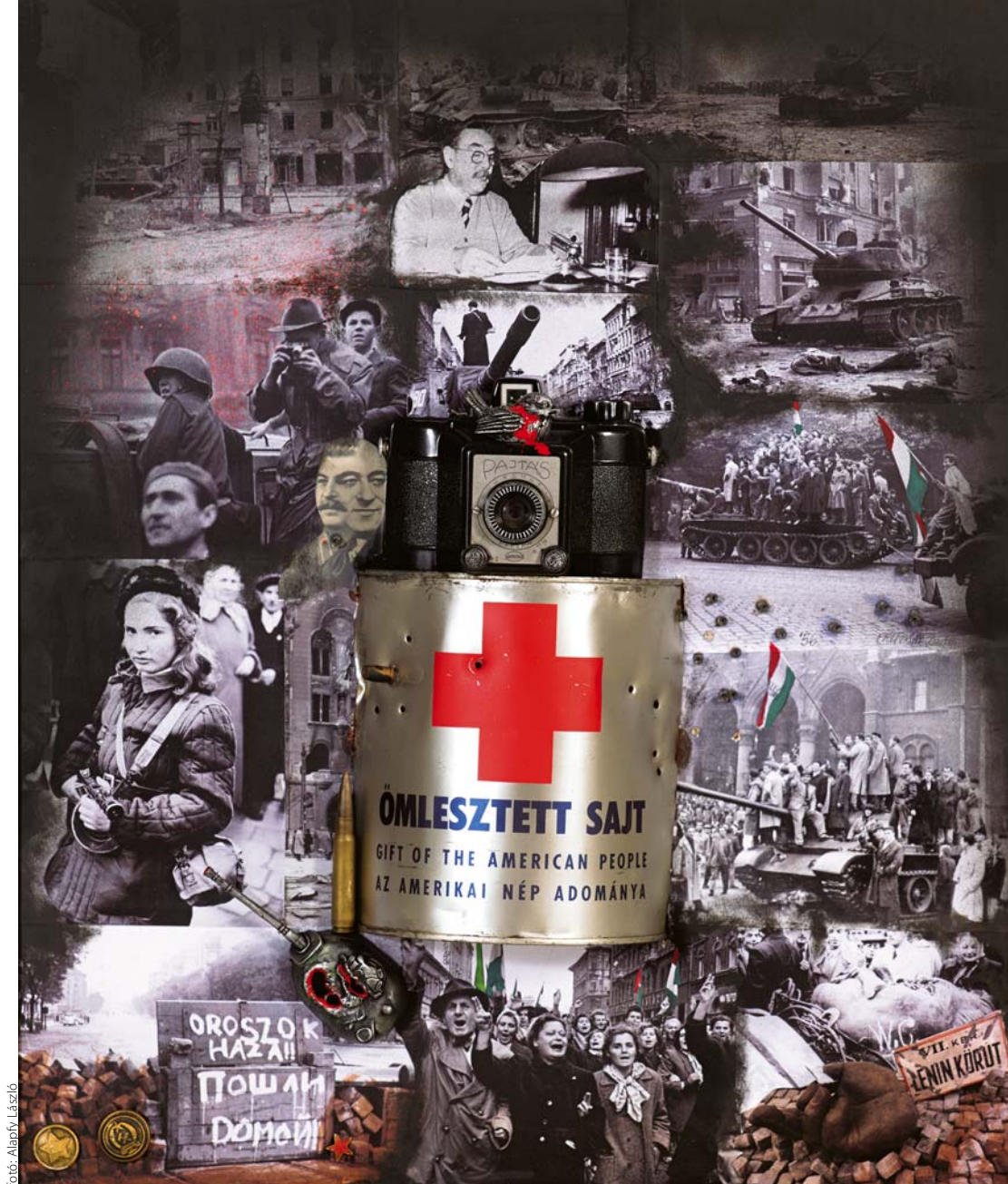
szete című történeti tárlatot, illetve a Magyar Művészeti Akadémia Vigadó Galériájában a kortárs alkotók műveit felsorakoztató *Októberi emlékezést*. A kiállításon közel száz művész szerepel.

Az 1956-os események képzőművészeti feldolgozásában nem véletlenül szerepelnek kiemelt helyen a nemzeti szimbólumok. 56 legtöbbször alkalmazott és legismertebb jelképe, a szabadságharc szimbólumává lett lyukas trikólór is ebbe az eseményláncolatba

BOCSKAY VINCE:
1956, 2016,
fa, gipsz,
230x100x30 cm

fotó: Alapfy László

fotó: Alapfű, László

PRUTKAY PÉTER:
1956-os tabló, 2016,
vegyes technika,
60x50 cm

Ágnes is selyemfestésén, nála a trikólór közepét uraló sötét foltban tankok vonulnak tömött sorokban (*A Duna vize alatt 2 hídon és országutakon*, 2016), robotszűségükkel drámai kontrasztot alkotva a selyem finomságával. *Szegedi Csaba* munkáján a kerek lyuk mintha magától, spontánul nőtt volna rá a textíliára.

Sokszor feltűnő alakzat a vörös csillag, a forradalmat szovjet tankokkal eltaposó kommunista ideológia negatív jelképe is. Hasonló kontextusban való megjelenítésének történetében visszatekintve nekem elsőként *Pócs Péter* rozsdás egérfogó fogta, nyers húsból kivágott vörös csillagos, merész és szuggesztív falragasza jutott az eszembe (56.10.23., 1989). A kiállítás ugyancsak plakátművész résztvevője, *Árendás József* elektografikáján a véres vakolatdarab alatti vörös téglába vörös csillagot helyezett, majd odafestette mellé az évfordulóra utaló évszámot, összekötve így a múltat és a jövőt (*1956–2016*, 2016). *Forintos Kálmán* földön, kockaköveken heverő, csákánnyal

átlyuggatott vörös csillagos minijobktje meggyőzőbb lett volna, ha nagyobb méretben készíti el, mert hatásosabban tudta volna érzékelteni a diktatúrával szembeni heroikus küzdelmet. *Hauser Beáta* ceruzarajzain a felkelőknek állít emléket kilenc tételben. *Katkó Tamás* a múlt időt regisztrálta, amikor egyik ismerőset 2016-ban, a Ferenc körúton, kezében 1956-os gyerekkori fényképével örökítette meg.

Külön tematikus blokkot alkotnak a robozó tankokat és az ellenük kézfegyverekkel harcoló forradalmárokat ábrázoló grafikák. Ezek nem véletlenül narratívák és dokumentatív jellegűek, ugyanis jelentős részük fotók (újságfotók, filmhíradók kockái) alapján született meg. Utcán előrenyomuló harckocsikat látunk *Kulinyi István* művén, ugyancsak ez a témája *Herendi Péter* négy részre osztott kompozíciójának, illetve *Újvárossy László* nyomtatának, és a sort még folytathatnánk.

Külön csoportba sorolhatók az eseményeket a golyók ütötte lyukakkal megidéző művek. Srapnelnyomokat imitáló felület a sajátossága *Birkás István* kollázsának, *Borza Teréz* gránitszobrának, *Vinczeffy László* festményének, *Schrammel Imre* porcelánhasábjait pedig puskából kilőtt valódi lövedékek ütötték át. (E szobrok

korai variációit már a 70-es évek végén elkészítette.) A plasztikáknál maradva meg kell említenünk *Bocskay Vince* monumentumát, ahol a keresztre feszített torzó mellén nem Longinus dárdája, hanem egy vörös csillag ütött sebet.

KECSKÉS ÁGNES:

A Duna vize alatt
2 hidon és országúton,
festett selyem,
90x110 cm, 2016

Az ugyancsak jelentős mennyiségű festmény közül ki kell emelni *Jovián György* hiperrealista stílusú *Budapest barikádját* (2016), amelyen romokat, törmelékét látunk, *Kárpáti Tamás* szakrális, szimbolikus, borongós koloritú, sejtelmes megemlékezését (*Égő föld*, 2016), továbbá *Pirk László*, *Lajta Gábor* és *Nagy Árpád Pika* egy-egy képét.

MOLNÁR KÁLMÁN:

'56, 2016,
elektrográfia,
100x70 cm

foto: Alapfy László

MOLNÁR KÁLMÁN

foto: Alapfy László

A fotóművészek alkotásai között egyaránt találunk dokumentumfelvételeket (ilyen *Haris László* a félig levert Szabad Nép feliratot ábrázoló fotója), illetve jelképes munkákat, például *Balla András* göcsörtös öreg gyökérből kihajtó ágacskaát megörökítő fényképét.

Természetesen 1956 mártírjaival is nagy számú munka foglalkozik, Nagy Imre és Mansfeld Péter alakja többen is megjelenik. Külön kell szólnom *Prutkay Péter 1956-os tabló* (2016) című asszemblázsáról, tárgy- és fotómontázsáról, melynek hangsúlyos motívuma – a Pajtás fényképezőgép és a sajt konzerves doboz mellett – a pufajkás, kezében dobtáras géppisztolyt, vállán vöröskeresztes vászontáskát tartó Szeles Erika fotója (a felvételt egy dán riporter készítette). A fiatal ellenálló október 23-án tizenöt évesen csatlakozott a forradalmárokhöz, és egy nyakát ért golyó oltotta ki az életét. Számtalan megoldással találkozhatunk még a kollektívban *Pataki Tibor* grafikájától *Pasqualetti Eleonóra* gobelinjéig, amelyen Mansfeld Péter alakját szötte meg, a második termet szinte teljesen betöltő rengeteg poszter felsorakoztatása viszont számomra pótcselekvésnek tűnik.

Beszámolómat *Szmadám György* művészdobozáról készült printjével zárom (meggyőzőbb lett volna ugyan, ha magát az objektet állítják ki), ez már nem a szabadságharcosoknak, hanem az országot a levert forradalom után elhagyó menekülteknek állít emléket. A nyűtt bőrönd fedőlapjának belsején Petőfi-jelvényeket és egy Kossuth-címert látunk, a bőröndben két rozsdás kulcsot és egy kockakövet; a hazát, az otthon földjét megszemélyesítő tárgyakat, amelyeknek emléke életük végéig elkísérte az országot elhagyó menekülteket (*Disszidens bőrönd 1957*, 2016).